STICUSA
KNIPSELKRANT 130

Woensdag 6 augustus 1986

BEURS EN NIEUWSBERICHTEN

ER KOMT EEN NIEUWE PASTORIE IN MODERN GEBOUWEN COMPLEX

R.K. PASTORIE IN PHILIPSBURG WORDT AFGEBROKEN

(Van onze korrespondent)

PHILIPSBURG - Tot grote ontsteltenis van vele St. Maartenaren, moet wederom een oud St. Maartens huis voor de vooruitgang gesloopt worden. Het gaat dit keer om de Rooms Katholieke Pastorie aan de Voorstraat van Philipsburg, een in 1820 gebouwd heerenhuis met smederij, dat in 1844 door de Rooms Katholieke Kerk aangekocht werd.

Juist dit gebouw werd verkozen wegens zijn gunstige ligging tegenover de in 1844 gebouwde eerste R.K. Kerk. Deze (niet langer bestaande) kerk met een stenen fundering, verder laag in hout opgetrokken i.v.m. orkanen, kwam gereed in 1847. Kerk en Pastorie kostten tezamen 10.000 gulden en werd door Mgr. Niewindt toendertijd omschreven als "een der netste kerken en pastorieën dezer Missie".

De eerste kerk werd omstreeks 1930 uitgebreid en moest in de jaren '50 plaats maken voor een in 1952, gereedgekomen uit stenen opgetrokken grotere Kerk. Nu is het de beurt aan de Pastorie.

Dit oude gebouw zal niet langer het stadsbeeld van Philipsburg sieren. Jarenlange akties voor restauratie van de Pastoor o.l.v. Pastoor A. Heilegger, brachten niet genoeg fondsen op om het gebouw te behouden, zodat besloten werd, de pastorie te slopen om plaats te maken voor een modern gebouwen complex.

Toen dit onlangs bekend werd, heeft ook nog de huidige minister van Onderwijs en Cultuur, mw. Linda Badejo-Richardson getracht alles in het werk te stellen, het mooie gebouw te behouden echter uiteindelijk zonder resultaat.

Inmiddels hebben particuliere organisaties toestemming gekregen het gebouw te fotograferen en op te meten, zodat het nog op papier bewaard zal blijven. Personen en instanties die geld doneerden voor de restauratie kunnen hun geld terug krijgen, aldus Pastoor Heilegger.

Nieuw complex

Op de plaats van de pastorie en het ommuurde terrein van Voorstraat tot Achterstraat, komen nu een nieuwe pastorie, een "Community Hall", apartementen voor bezoekende kerkautoriteiten en winkels, allen in moderne stijl opgetrokken. Dit plan, kostend $ 416.400 inclusief bouw en afbraak moet in 11 1/2 maanden gereed zijn.

"Triest en schandalig", hoorden we uit monden van voorbijgangers, die vooral de houding van de bevolking in deze afkeuren, die niet bij machte was een bedrag voor restauratie van de houten bovenbouw bijeen te brengen.

Een bedrag, dat volgens een lokale expert niet meer dan 30-50.000 guldens zou vergen!

PHILIPSBURG - De uit 1820 daterende en in 1844 aangekochte pastorie.

WILLEMSTAD - De eerste LP van troubadour Wimpy Dunk. "Semper lo mi keda di bo so", werd gisteravond in Centro Pro Arte, door broer en zus, Minister van Ontwikkelingssamenwerking Jopie Abraham en Sylvia Abraham gedoopt met champagne. De zanger Wimpy Dunk heeft zelf zijn werkgeefster uit de zaal gehaald om zijn eerste lp te dopen. Hij werkt bij het restaurant Zeezicht op Bonaire. Tegelijkertijd met de doop-ceremonie heeft het aanwezige publiek, een bijna volledige bezetting van de zaal, kunnen genieten van diverse Antilliaanse zangers ... zangeressen. De muziek voor de nieuwe LP is verzorgd door Ike Jesurun. Als ceremoniemeesteres en -meester hebben opgetreden Carine en Gonzalo Cuales. Veel thema's van de liederen die ten gehore werden gebracht betroffen mislukte liefdes, onbeantwoorde of onmogelijke liefdesaffaires. Enkele van de artiesten die geprogrammeerd stonden om op te treden hebben dat vanwege ziekte niet kunnen doen. Zij waren onder anderen Melania van der Veen en Ced Ride.

Ook de groep, The Three Voices, heeft niet meer op kunnen treden. Een van de zangeressen, Marlilou heeft een populair Reggae-nummer gezongen. Zij is, zoals ze zelf zei, een nieuwe ster aan het muzikale firmament. Haar kapsel was in overeenstemming met de tekst van het lied, een Rastafarian-look. Wimpy Dunk heeft het publiek in verrukking gebracht met zijn originele zang van Papiamentu liedjes. Op de foto van Beurs & Nieuwsberichten fotograaf, Walter Spencer, zijn te zien, van links naar rechts: Sylvia Abraham van Zeezicht op Bonaire, de zanger Wimpy Dunk en Minister voor Ontwikkelingssamenwerking, Jopie Abraham.

Nieuwste werk Anthony Jamanica

Un Don Juan in première

WILLEMSTAD — Het succes dat Don Juan (de Spaanse avonturier uit de vijftiende eeuw), had bij de vrouwen was te wijten aan zijn vermogen om mensen om te praten. Het toneelstuk "Un Don Juan" gaat over iemand met datzelfde vermogen. Dit zei de schrijver-regisseur, Anthony Jamanica gisteren tijdens een persconferentie in cafe Tertulia. "Un Don Juan" is zijn nieuwste werk en gaat vrijdag aanstaande in premiere in Centro Pro Arte.

"Un Don Juan" is een humoristisch toneelstuk in vijf bedrijven. Elk bedrijf is een verhaal op zich, er zijn dus vijf verschillende onderwerpen in een samengebracht. Het is het vierde toneelstuk onder leiding van Anthony Jamanica na "Mucha di skol", "Kurason di Mama" en "Bo lenga ta skerpi". Het stuk laat zien hoe met creativiteit, samenwerking en eenheid, problemen opgelost kunnen worden. Ook illustreert het 't dagelijks leven van bouw-werkers. Voorts ziet men de leuke en minder leuke dingen die kantoormedewerkers meemaken en hoe ze daarmee omgaan.

Opvallend in het toneelstuk is het decor dat tijdens de voorstelling zelf op de stage wordt geconstrueerd. Hiermee wil Jamanika een nieuwe dimensie brengen in de traditionele theaterstukken. Het decor stelt de Maduro & Curiels Bank op Scharloo voor, waar vele handelingen plaatsvinden.

Ook dit keer werkt Jamanika samen met hetzelfde toneelgezelschap. In de hoofdrollen spelen onder andere: Rignald Kwidama, Shirley Pinedo, Raymond Navarro en Jessica Damon.

De kosten van het toneelstuk zijn vrij hoog. In totaal zo'n Fl.30.000 volgens een ruwe schatting van de public relation medewerker Edison Bonachera. Om die kosten te dekken moest het toneel-gezelschap dan ook de hulp inroepen van verschillende sponsors.

Vrijdag acht augustus gaat het stuk in premiere en verder zijn er van 9 tot en met 12 augustus elke avond (om 20.30 uur) voorstellingen in het Centro Pro Arte. Kaartjes zijn verkrijgbaar in alle boekhandels a Fl.12,50.

FESSKA symposium over recht

WILLEMSTAD — Op 12 september aanstaande viert de katholieke stichting voor hoger wetenschappelijk onderwijs, Fundashon Estudio Superior i Sientifiko Katholiko Antiyas (FESSKA), haar tweede lustrum met de officiele opening van een symposium over "rechtvaardigheid, recht en wet". De gouverneur van de Nederlandse Antillen, verricht de opening en ex-president van Venezuela is de gastspreker op deze avond. Dit staat in een persverklaring van de stichting.

Met dit symposium wil FESSKA de deelnemers stimuleren tot een kritische bezinning op het recht en op een rechtvaardige samenleving. Het internationaal recht bevindt zich in een groeicrisis. Zijn regels zijn omstreden. In verschillende landen is er veel onrecht in rechtsvorm en schending van mensenrechten. De rechtsfilosofie tracht een antwoord te geven op verschillende vragen. Wat is recht? Wat maakt normen tot rechtsnormen? Is er een algemeen geldig noodzakelijk rechtsbegrip?

De rechtsfilosofie is bezig een bruikbaar begrip van het recht te vormen en de grondslag van de verbindende kracht van het recht te verklaren.

Recht en macht behoren eveneens tot de rechts-filosofische problematiek. De ratio die in rechtsvinding tot uiting komt, alsmede de wijze van bepalen van het soort "rede" waarvan de jurist zich bedient, vormen daarnaast voorwerp van haar onderzoek. Als onderdeel van de rechtsfilosofie staat vooral de rechtsethiek in de laatste tijd midden in de belangstelling. Te denken valt bijvoorbeeld aan de discussie over de problematiek van menselijke zelfbeschikking tegenover bescherming van de lichamelijke integriteit bij onder andere euthanasie en abortus en die van rechtsstaat en burgerlijke ongehoorzaamheid.

Op 13 september zullen meerdere internationaal bekende geleerden als gastdocenten optreden zoals: professor F. Belda van de Universiteit Gregoriana te Rome, professor D. Scheltens van de katholieke Universiteit te Nijmegen en ex-professor J. Noonan van de Berkely Universiteit in de Verenigde Staten.

De FESSKA organiseerde gedurende de laatste tien jaar cursussen op het gebied van de filosofie, theologie, ethiek en sociale wetenschappen, als ook overige godsdienst-wetenschappen, zoals de Heilige Schrift en het Kanoniek Recht. De FESSKA verwacht dat vele juristen en andere geinteresseerden aan dit symposium zullen deelnemen, aldus het persbericht.

Opgravingen door prof. Barka en studenten op Statia tonen aan:

Vermeende mikva in Princess-plantage blijkt suikerfabriek

...de foto's van boven naar beneden: de synagoge van St. Eustatius in Oranjestad; de bogen die uitzonderlijk mooi zijn afgewerkt voor een fabriek en de opslagtank voor suiker, waarvan men tot nu toe dacht, wat ook de in de geschiedenis- boeken was vermeld, dat het een joodse mikva, een ritueel bad, was...

SINT EUSTATIUS — Professor P. Barka van het College van William and Mary bezoekt nu voor het zesde jaar Statius om opgravingen te doen met een aantal jongeren, die dan tegelijkertijd een opleiding krijgen. Deze keer probeerde men erachter te komen waarom men vroeger een joodse mikva, een ritueel bad, gebouwd had op plantage Princess.

Professor P. Barka: Op de Princess- plantage staan een aantal ruïnes die grotendeels bedekt waren met planten. Op dit eiland leefden in de achttiende eeuw een joods gemeenschap. In de stad is een joodse synagoge, de oudste in deze omgeving. In 1970 toen dit hele gebied overwoekerd was en alleen een bakstenen gedeelte onbedekt was, dacht een groep joden die hier waren dat het een mikva was, een joods ritueel bad. En sinds die tijd associeerden de mensen dit met een mikva.

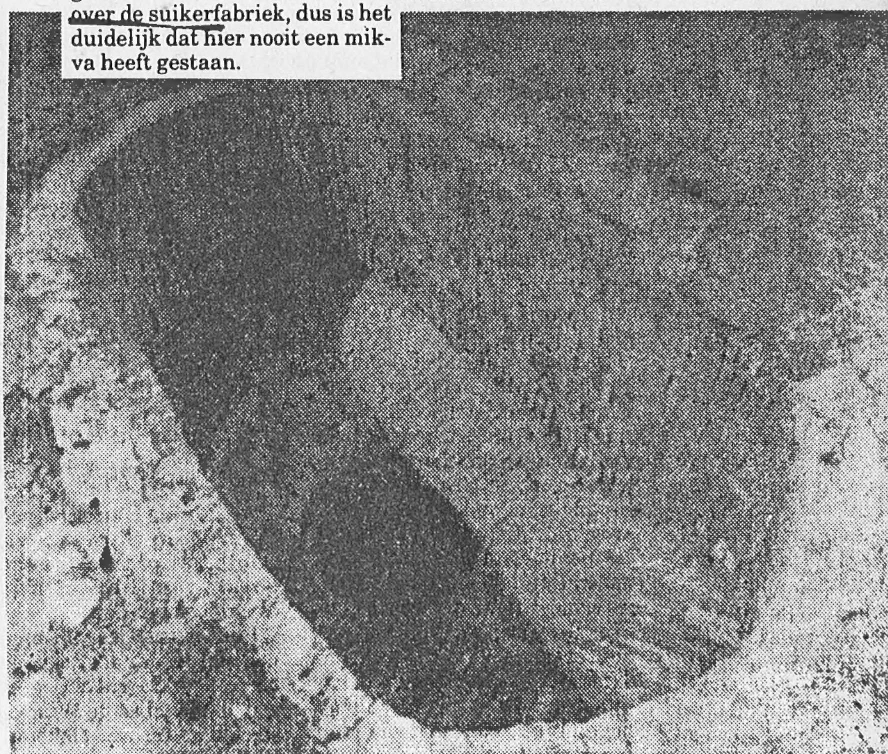
In het begin begonnen we de mikva te onderzoeken om te kijken wat het precies was. We vonden een heleboel, maar het klopte niet allemaal. Ik ging naar Curaçao en praatte met een paar mensen in de synagoge daar en liet hen een deel van de schetsen zien van wat we gevonden hadden. Maar het was te ingewikkeld en het werd geassocieerd met de begraafplaats en mikva's zijn niet dicht bij begraafplaatsen gebouwd. De mikva in Curaçao was maar een klein stenen bad in de synagoge en dit was veel te groot.

Dus begonnen we ons af te vragen of dit wel een mikva was. Op een gegeven moment vonden we gedeelten en werd het ons duidelijk dat dit geen mikva, maar een suikerfabriek geweest moest zijn. Met die interpretatie werd alles duidelijk.

Een mikva met een ijzeren pot op der bodem slaat nergens op, Men zag vroeger alleen de rand van het bad. We denken nu dat dit een tank was waar de melasse in werd opgeslagen. We vonden veel as en houtskool in de bodem. Daarbij vonden we een gedeelte waar de melasse werd gestookt en er stonden drie ijzeren potten.

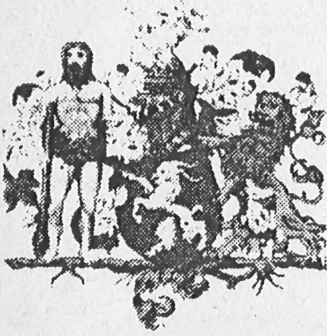

Ik heb tekeningen gezien van suiker- fabrieken enkele hadden prachtige bogen voor fabrieken. We keken een beetje rond en vonden hier vlakbij nog wat ruïnes waar waarschijnlijk de mensen in gewoond hebben die hier werkten. Dus zijn we er nu van overtuigd dat dit geen mikva is, er zijn zelfs enkele mensen van het eiland die zich herinneren dat hier ijzeren potten hebben gestaan en vertelden verhalen over de suikerfabriek, dus is het duidelijk dat hier nooit een mikva heeft gestaan.

Dissertatie van mr. Paul Sjiem Fat

Het incident Sassen

OP 5 JUNI promoveerde Mr. Dr. P.V. Sjiem Fat aan de Katholieke Universiteit van Nijmegen op een proefschrift dat de uitvoerige titel draagt, dissertaties eigen: Biba Willem Sassen; de procureur- generaal Mr. W.K.C. Sassen Jz. (1870/1871); Curaçaos rechtsleven in de 19de eeuw.

Een handelseditie ervan werd in een prachtige rijk geïllustreerde uitvoering — zo degelijk en luxe zie je tegenwoordig maar weinig boeken meer — door De Walburgpers in Zutphen op de markt gebracht (I.S.B.N. 90 6011 477 9).

Na het eigenlijke werk dat ruim 250 pagina's beslaat lezen we samenvattingen in het Nederlands, Papiamento, Spaans en Engels, 662 noten, een uitvoerige bibliografie en de registers.

Amigoe-medewerker Wim Rutgers sprak met Mr. Paul Sjiem Fat over de dissertatie. Begin juli zal ze in de boekhandel zijn; wie veel haast heeft kan nu al een exemplaar kopen ten kantore van Mr. Sjiem Fat. De prijs bedraagt Fl. 50,-.

Een aantal van de elf stellingen die op de promotie verdedigd werden, vindt de lezer verspreid over de pagina in kadertjes weergegeven.

DE AFFAIRE

Mr. Willem Sassen (1817 - 1877) werd in het jaar 1870 procureur- generaal in de kolonie Curaçao, maar kwam al gauw in conflict met gouverneur Wagner, die De Rouville in 1870 opvolgde.

De laatste, tijdens wiens verblijf drie belangrijke gebeurtenissen plaatsvonden, te weten de afschaffing van de slavernij (1863), de inwerkingtreding van het nieuwe regeringsreglement (1866) en de invoering van de nieuwe wetgeving (1869), werd in 1870 uit zijn functie ontheven om diverse redenen, maar de fricties tussen de interpretatie van wat het belang van Curaçao was en dat van Nederland, lijken wel de belangrijkste oorzaak. Nederland wenste een gouverneur die meer "Nederlands" en minder "Curaçaos" dacht. De sympathie van de Curaçaose bevolking ging sterk naar De Rouville uit.

Procureur- generaal Sassen was een van de sollicitanten naar het opengekomen gouverneursambt, maar H.F.G. Wagner, die op dat moment gezaghebber van Sint Maarten was, werd benoemd. Vanaf het begin waren er hooglopende conflicten tussen Sassen en de nieuwe gouverneur.

Wagner hield vooral rekening met de belangen van het moederland, terwijl Sassen in zijn verdediging van De Rouville al gauw beschouwd werd als de verdediger van het gehele Curaçaose volk, dat hem de bijnaam "Papachi" gaf en zijn portret in duizenden huiskamers hing.

Een incident in het American Hotel, zijn soms onbehouwen gedrag, zijn kritiek op de autoriteit waren enkele punten waarop Sassen al na één jaar uit zijn functie als procureur- generaal ontslagen werd. Dat hij zich niet bij dat ontslag neerlegde viel te verwachten en ook het volk kwam in beroering tijdens de rechtsgedingen die Sassen tegen de gouverneur en de nieuwe procureur- generaal aanspande.

Hoe gespannen de toestand in die dagen van november 1871 was, blijkt wel uit een simpel gegeven, dat wanneer Sassen na een rechtszitting een ruiker bloemen van een jongeman Leopold Ibaria ontvangt, deze onmiddellijk gearresteerd wordt en een dag gevangen gehouden wordt. Schoenmaker Louis Viander, die Sassen gelukwenste met de afloop van zijn proces, bracht voor dat feit drie dagen zonder eten en drinken in arrest door.

Dit soort incidenten culmineerde in het "drama van 24 november 1871", waarbij politie en leger op een stenen gooiende menigte schoten en het huis van Sassen met kogels doorzeefden. Het trieste resultaat: een dode en negentien gewonden. Wat begon als een antagonisme tussen twee personen liep uit op een sociaal conflict met economische en politieke motieven en godsdienstige tegenstellingen (Sassen was Rooms- Katholiek tegenover de Protestantse elite).

Diverse auteurs als De Pool, Hoetink, Goslinga en Römer hebben over deze "affaire" een verschillend oordeel gegeven, maar de gekleurde bevolking heeft in elk geval in Sassen een verdediger van haar belangen gezien; dat wordt wel bewezen uit leuzen als "Biba Sassen", aanduidingen als "papachi", er werden drankjes naar hem genoemd en het gegeven dat zijn portret tot ver in de twintigste eeuw in duizenden Curaçaose huiskamers heeft gehangen.

In 1873 vertrok Sassen tenslotte na talrijke vergeefse pogingen tot rechtsherstel, naar Nederland.

Deze gehele affaire- Sassen wordt door Sjiem Fat met behulp van het bestaande gepubliceerde materiaal en een uitgebreid archiefonderzoek op Curaçao en in Nederland, minutieus beschreven en ontleed op zijn juridische aspecten, tegen de achtergrond van de Curaçaose maatschappij en het rechtswezen in die dagen.

> *Stelling: Het benoemen en/of bevorderen van ambtenaren of particulieren in ambtelijke functies en rangen, terwijl zij niet aan de daarvoor geldende eisen voldoen, dient in de Nederlandse Antillen en Aruba als misdrijf strafbaar te worden gesteld. Ook degene, die zodanige benoeming en/of bevordering uitlokt, bevordert of zich laat welgevallen, dient strafbaar te worden gesteld.*

Hartog schrijft in zijn «Curaçao» op pagina 738: "De affaire Sassen is in een algemene geschiedenis van te gering belang om haar in details te beschrijven". Waarom dan toch een proefschrift van meer dan 300 bladzijden?

Om te beginnen heeft Hartog in zijn «Journalistiek leven in Curaçao» (1944) de affaire zelf uitgebreid weergegeven. Dus het was voor hem makkelijk om te zeggen dat de zaak niet van voldoende belang is voor een algemene geschiedenis; want hij had het al beschreven.

Maar bovendien geloof ik niet dat zijn opmerking juist is. De zaak was van voldoende belang om gememoreerd te worden. Het was min of meer een keerpunt in de Curaçaose geschiedenis. Het was zo'n acht tot negen jaar na de afschaffing van de slavernij, pas na de invoering van een nieuwe wetgeving. Een grote groep mensen die op de onderste trap van de ladder zaten, waren vrij geworden. Die wilden meedelen in de welvaart en de rijkdom van de kolonie Curaáo. Dat was een boeiende ontwikkeling en dat heeft tot veel clashes geleid zoals de lezers van zijn dissertatie zullen merken. Dat vond ik toch wel een boeiende geschiedenis.

Er worden een heleboel oorzaken en verklaringen gegeven voor de affaire- Sassen. De meeste schrijvers die hierover geschreven hebben, schrijven elkaar voor een groot deel na; sommigen wezen op het godsdienst- verschil door de achterstelling van de Katholieken, anderen zeggen dat de gekleurde klasse zich achtergesteld voelde. Dat is waar en zo kun je wel doorgaan. Het was een veelheid van factoren die tot deze explosie heeft geleid, niet één oorzaak in het bijzonder.

Sassen had charisma en trok als procureur- generaal de belangstelling en het vertrouwen van de bevolking naar zich toe, speciaal van de grote meerderheid van de gekleurde bevolking.

De procureur- generaal van de vorige eeuw was in een heel andere positie dan de procureur-generaal nu; hij was de tweede man in de kolonie, de vervanger van de gouverneur. Hij had geweldig veel macht en kon veel doen. Het gewone volk keek ontzettend tegen zo'n man op.

Sassens voorgangers als De Quartel, De Rouville, Beaujon hielden zich op een afstand van het volk, terwijl Sassen juist een open- deur- politiek volgde. Iedereen kon bij hem binnenkomen, hij sprak met iedereen en hij had het vertrouwen van iedereen.

In de bestaande literatuur is ook niet voldoende benadrukt dat de voorgangers van Sassen allemaal eigenaars van slaven zijn geweest. In die tijd van de slavernij moest de procureur- generaal ook als beschermer van de slaven optreden. En als slaveneigenaar waren die voorgangers waarschijnlijk niet zo geloofwaardig. Dat veroorzaakte een conflict of interest. Dat had Sas-

vervolg p. 5

vervolg incident Sassen

sen niet, die was nooit slaveneigenaar geweest. En hij stelde zich open op zodat er geen vrees was om naar hem toe te gaan. Daar is tot nu toe te weinig nadruk op gelegd.

Goslinga geeft in zijn uitvoerige artikel in de «Nieuwe West Indische Gids» van 1968 geen gunstig oordeel over Sassen. Hij schrijft: "Hij was geen Don Quijote; evenmin een Eduard Douwes Dekker die het leed van de wereld op zijn schouders wilde nemen. Sassen streed voor SASSEN...." In de ogen van Goslinga verdiende hij de eretitel "papachi" niet. Wat vindt u van die conclusie?

Met dat oordeel ben ik het niet eens. Goslinga onderbouwt deze stelling in zijn uitvoerige artikel niet voldoende. De bevolking van Curaçao heeft het ook heel anders ervaren; die zag in Sassen de man die opkwam voor haar belang.

Sassen had een geweldige aanhang, die al dateert van voor dat Sassen met processen begon om rechtsherstel te krijgen. Hij werd op 1 oktober 1871 ontslagen maar al in september zijn er heel wat demonstraties ten gunste van Sassen. Die waren voorzover dat nu is na te gaan, spontaan. Er is nergens gebleken dat Sassen het volk ertoe heeft aangezet.

Sassen heeft voor zijn eigen rechtsherstel gevochten, maar hij heeft zich ook ingezet voor de bevolking, bijvoorbeeld voor de gewonde slachtoffers van de rellen van 24 november 1871, en in het algemeen belang van Curaçao. Sassen had zo een dubbele functie, iets wat Multatuli ook had. Daarom vind ik dat Goslinga een hele boude bewering doet die hij niet voldoende bewijst.

Voor zover ik weet was Sassen de enige man die zoveel belangstelling en zoveel medeleven op zich heeft geconcentreerd. Ik ben in de Curaçaose geschiedenis geen andere man tegengekomen die zoveel weerklank bij de bevolking heeft gevonden. Hij schreef natuurlijk zelf veel in de bladen, maar er waren ook veel bijdragen van anderen die met hem instemden, bijvoorbeeld in de «Civilisadó». Terwijl in «De Curaçaosche Courant» juist de elite schreef die het niet eens was met Sassen. Kranten reageerden veel op elkaar, waarbij de schrijvers meestal onder pseudoniem schreven. Je komt er nu niet meer achter wie dat waren.

Diverse keren klinkt er nogal wat kritiek door in uw dissertatie op de rechtspleging. Wat is uw eindoordeel over de behandeling van de affaire- Sassen door het gerecht?

Men heeft inderdaad nogal wat fouten gemaakt. Maar bij de promotie werd er door professor Korsten ook gezegd dat het proces Sassen veel lijkt op de politieke processen van de laatste tien tot vijftien jaar. Sassen maakte gebruik van methoden die ook nu, bijvoorbeeld door de Rote Armee Fraktion gebruikt worden. Hij heeft alle mogelijke moeite gedaan om de ordelijke procedure in de war te sturen. Hij is natuurlijk flink tekeer gegaan.

Sassen was ook zeer deskundig, hij was een heel goede advocaat geweest in Nederland, wat ook wel blijkt uit het feit dat hij op de nominatie heeft gestaan om lid van de Hoge Raad te worden, maar daar kwam toen zijn ziekte tussen, waardoor hij ongeveer zes jaar in een 'Maison de Santé' verpleegd moest worden.

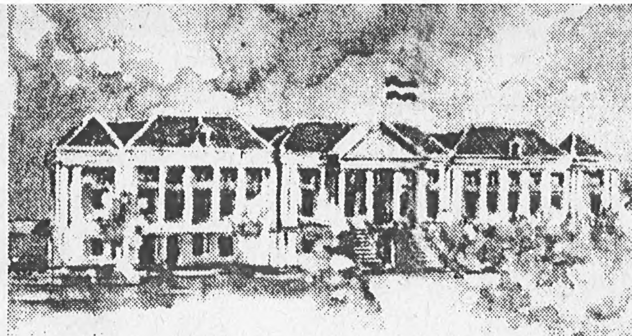
Op Curaçao heeft hij later nog weer heel wat gepubliceerd. In zijn rapportage aan de gouverneur heeft hij nogal wat goede voorstellen gedaan met het oog op de rechtspleging.

> *Stelling: Het is aan te bevelen, dat er bepalingen in het leven worden geroepen, die voorschrijven dat degenen die in de Nederlandse Antillen en Aruba in enig vertegenwoordigend lichaam gekozen worden, bij de aanvaarding van hun benoeming een staat betreffende hun vermogenstoestand aan dat vertegenwoordigend lichaam overleggen. Deze staat behoort deel uit te maken van de geloofsbrieven van de gekozene. Bij zijn uittreding uit het vertegenwoordigend lichaam dient hij eveneens een verklaring over te leggen, waaruit blijkt welke veranderingen zich gedurende zijn mandaat in zijn vermogenspositie hebben voorgedaan.*

Hoe actueel is Sassen? Op pagina 109 schrijft u: "In de Nederlandse Antillen is het heden ten dage ook de rigeur dat de volksmenners, die zich tot het kiezersvolk richten, hun toespraken steevast beginnen met: "Digno Pueblo (Waardig Volk)" of "Querido Pueblo (Bemind Volk)".

Dat er niet veel nieuws onder de zon is wisten we natuurlijk al lang. Dat valt je nog weer eens op als je zoiets over de negentiende eeuw leest.

Misschien zou je een parallel kunnen trekken met 30 mei 1969, maar ik geloof niet dat je ze aan elkaar gelijk kunt stellen. Om te beginnen was er op 30 mei 1969 geen enkele leider die je met Sassen zou kunnen vergelijken. Dertig mei was voor een groot deel een uit de hand gelopen demonstratie van de vakbonden die niet op de juiste wijze is aangepakt door de overheid. Op dertig mei is ook niet zoveel van de wapens gebruik gemaakt. Je had in 1871 hele compagnieën van militairen die hebben deelgenomen om de onrust te beteugelen. Er is echt geen ander voorbeeld te vinden van iemand op wiens huis door een heel peloton gericht is geschoten, zoals op het huis van Sassen.

Soms kunt u het niet nalaten in uw rechtshistorische beschouwingen een puntje te scoren als advocaat. Zo schrijft u: "belastingverhoging is voor de bezittende klasse nu eenmaal anathema" en "Voor de troepen op Curaçao was het een saaie boel en van de gelegenheid om straffeloos en naar hartelust van hun vuurwapens gebruik te kunnen maken, hebben zij kennelijk een dankbaar gebruik gemaakt" en andere persoonlijke tussenopmerkingen.

Als je in de officiële verslagen leest dat militairen met stenen bekogeld worden en dan niets terug doen, dan klinkt dat altijd erg ongeloofwaardig in mijn oren. "We zijn binnen het redelijke gebleven; het was absoluut noodzakelijk om ons te verdedigen". Met dit soort uitspraken worden wij als advocaat nogal vaak geconfronteerd. Dat zal soms wel het geval zijn, maar heel vaak is het ook niet zo.

Wat zou als nieuw willen aanduiden in uw proefschrift?

In de dissertatie zijn verschillende punten behandeld die nog nooit eerder goed besproken zijn. In feite is de rechtshistorie van de Nederlandse Antillen van de 19de eeuw en daarvoor nog grotendeels onontgonnen gebied. Er is weinig belangstelling hiervoor bij de mensen van wie je die belangstelling wel zou mogen verwachten. De meeste studies zijn trouwens van buitenstaanders. We hebben natuurlijk wel de studies van Schiltkamp over het notariaat en de opstellen van De la Try Ellis, maar je kunt ze op de vingers van één hand tellen.

De rechtsgeschiedenis van de Antillen valt in de kandidaatfase van de rechtenstudie. Er is dus gelegenheid genoeg, maar je moet belangstelling hebben en de bereidheid om in het archief te gaan zitten.

Die archieven bevinden zich op Curaçao en in Nederland en daarom ben je vanaf Aruba veel tijd en kosten kwijt om zoiets te doen. Dat verklaart wel een deel van het gebrek aan belangstelling, maar ik vind toch dat er niet voldoende uitkomt.

De eigen mensen zullen op dit gebied meer moeten presteren in de toekomst.

> *Stelling: Degenen, die, op de lijst van een politieke partij, in de Nederlandse Antillen en Aruba in enig vertegenwoordigend lichaam gekozen worden, dienen van hun lidmaatschap van dat vertegenwoordigend lichaam vervallen te worden verklaard indien de partij, op wier lijst zij zijn gekozen, via een op democratische wijze tot stand gekomen besluit daartoe de wens te kennen geeft.*

Ik had nog een heel groot hoofdstuk in mijn boek waarin ik de publicaties over de zaak Sassen behandelde, maar het bleek dat het proefschrift veel te lang werd. Toen heb ik heel veel geschrapt, ongeveer een derde deel, onder andere het hoofdstuk van zo'n dertig tot veertig pagina's over de zaak Sassen in de pers van Curaçao en Nederland.

Van de achterkleinzoon van Sassen had ik heel wat materiaal uit het familie- archief. Daar heb ik een uittreksel van gemaakt. Maar dat heb ik dus helemaal geschrapt voor mijn boek. Mischien dat het nog eens in «Lantèrnu» van het Centraal Historisch Archief komt in een speciaal Sassen- nummer waartoe plannen bestaan.

WIM RUTGERS

"Departement van Onderwijs is eigenlijk anti - studie"

Kunstkritiek bestaat op Curaçao niet, zegt Frank Martinus Arion

"IK HEB NOG verschrikkelijk veel werk liggen dat uitgewerkt dient te worden, maar ik vrees dat ik zo'n stupid ben, die zich voorlopig nog gevangen laat houden in de realiteit. Eerst wil ik nog mijn proefschrift maken en daar is toch dit en volgend jaar in ieder geval mee gemoeid".

Aan het woord is schrijver Frank Martinus Arion, bekend van zijn romans «Dubbelspel», «Afscheid van de koningin» en de onderschatte gedichten- bundel «Stemmen uit Afrika». Martinus Arion stelt: "Inhoudelijk heb ik momenteel twee à drie romans op de plank liggen, waarvan één Papiaments- talig. Ook rijen dingen waar ik al voorstudies voor heb gemaakt. Dus na die promotie moet ik toch wel wat gaan regelen. Vroeger, toen ik vroeger schreef, kon ik altijd wel een paar maanden per jaar vrij maken. Maar, dat is nu juist het probleem. Zoiets wordt hier niet erkend. Het is ongewoon.

Het departement van Onderwijs, waarvoor ik werk, is eigenlijk per definitie qua instelling anti- studie. Misschien komt dat omdat er in het verleden misbruik van is gemaakt. Mensen gingen op studie- opdracht en kwamen dan nooit meer opdagen of zo. Daarom, als je nu een maand of twee zou vragen, dan krijg je misschien hooguit twee weken wanneer je geluk hebt. En drie maanden voor nota bene een boek... nee, dat kan niet, dat is onmogelijk. Er is gebrek aan waardering voor de schrijver. Als ik bijvoorbeeld in Frankrijk zou werken — en ik had bewezen, dàt wel — dat ik kon schrijven, dan zou men zeer geïnteresseerd zijn. Men zou je in een kantoor installeren en zeggen: 'Schrijf dat boek of dat essay nu maar'.

FEESTFIGUUR

Literatuur", vervolgt Martinus Arion, "neemt op de Antillen nu eenmaal niet zo'n vererende positie in als in andere gemeenschappen en maatschappijen het geval is. Schrijven geniet geen groot aanzien en er is dan ook nauwelijks enig gericht steunbeleid aan schrijvers; gebeurt het, dan is het ad hoc en niet weloverwogen. Dat gebrek aan aanzien, zeker voor de literiare schrijver mondt uit in een weinig gehonoreerde positie, die nu niet bepaald tot de verbeelding spreekt. Je hebt geen speciale privileges zoals in andere landen, waar de schrijver in waardering en aanzien naast de minister en de chirurg staat.

Ja, je bent wel welkom hoor. Op zekere momenten mag je opdraven, bijvoorbeeld bij speeches. Je fungeert dan als een soort van feestfiguur, of liever droefheids- figuur, die er even bijgesleept wordt. Je bent dus wel goed als er woorden nodig zijn. Dan heb je even aanzien. Maar niet omdat je schrijven kan. Nee, je kunt spreken.

Datzelfde aspect van de weinige waardering die men op Curaçao voor culturele uitingen heeft, vind je terug in de zogenaamde kunstkritiek", aldus Frank Martinus Arion.

(In andere landen beweegt de kunstcriticus zich belezen en ter zake kundig op grote hoogte. Vanuit zijn ivoren toren bespiedt hij, bewonderd of gehaat, de culturele productie en geeft er, wel gehonoreerd zijn oordeel over. Meestal wacht hem ergens op zijn levenspad een professoraat in de Neerlandistiek of Vergelijkende Literatuur- wetenschap)...

"Nee, kunstkritiek bestaat hier niet. En de kranten hebben er, om het eens «flat» te zeggen geen geld voor over om dit te verbeteren. Ik weet nog dat je in de jaren zestig voor een muziek- recensie ƒ.7,50 werd geboden. Ik heb het daarom ook nooit meer gedaan. Want waarom tot twaalf uur in de avond op een uitvoering zitten en daarna nog een drie uur intensief werken en schaven om tot een goede recensie te komen, waarin eenieder tot zijn recht komt? Een dergelijke betaling voor al je moeite is dan toch waanzin.

STOKPAARDJES

Kijk, voor het houden van lezingen wordt je op Curaçao ook nooit betaald. Terwijl het toch in wezen literaire en culturele «efforts» zijn, die je in enkele uitgesproken zinnen en bewijsplaatsen al een geweldige voorbereiding vragen. Maar eigenlijk niemand beseft hoeveel tijd er in die voorbereiding is gestoken om tot een goed onderbouwde lezing te komen... Een verschrikkelijke hoeveelheid vrije tijd!..."

Martinus Arion: "Dat zijn uren, dagen, maanden. Vandaar dat je ook moet concluderen, en dat is jammer, voor dit soort werkzaamheden kan je niets kopen. In vergelijking, een advocaat vraagt mij voor drie velletjes papier 1500 gulden. Zo'n lezing is dan al gauw 30.000 gulden. Je stopt er evenals die advocaat je kennis in. Een achtergrond waar je al ettelijke jaren mee bezig bent. Maar goed, zeker als je als literator hier al een vaste baan hebt, dan vindt men het op z'n zachtst gezegd flauwekul dat je bijvoorbeeld voor een lezing ook nog betaald wordt.

En je doet ook dan vaak de dingen maar voor niets omdat het toevallig ook nog eens je stokpaardjes zijn. Dan zeg je: 'Ala, vooruit dan maar'. Zo'n lezing, het is zeker een beperkte groep die komt luisteren. Wanneer ik een lezing geef over het einde van de schrijver, in het Nederlands, dan weet ik zeker dat er onder mijn gehoor veel Nederlands- taligen zullen zijn.

In dat soort dingen moet je heel open zijn. Mijn Papiamentse vrienden weten ook niet of het gisteren was of volgende week. Cultureel gezien leeft de gemiddelde Curaçaoënaar in de leegte van niet geïnteresseerd zijn. Dat is voor een deel provinciaal gedrag.

ONGECONCENTREERD

Als je niet provinciaal wilt leven", merkt Martinus Arion op, "dan ga je bijvoorbeeld wel serieus naar een lezing of een tentoonstelling. Maar met dat provinciale gevoel is het meer: 'Men gelooft niet dat er bij hen iets belangrijks wordt gezegd. Dat is dat hele eigene, dat typische van deze gemeenschap die dat maakt'.

Men is gewoonlijk gauw afgeleid, niet doorzettend en ongeconcentreerd. Dus die bezetenheid van de artiest raakt de mens minder... Men is bang voor eenzaamheid, voor zichzelf; men weet niet wat eruit komt en kent die vreemde krachten niet die het artistieke, het scheppende beroep met zich meebrengen. Dus wat we nodig hebben, binnen schoolverband moet het ontwikkelen van die eigen artisticiteit een betere kans krijgen. En waardering, maar geen aangeprate waardering. Want dat is nog steeds de grote fout.

Ik geloof dat de 'voorgangers' daarin fout zijn. Die zeggen 'dat is mooi'. En de aangesprokenen vindt er niets aan, maar zegt oké en draait zich om. Het is dus zuiver het aanpraten van een mening. Dit zie je vaak op school. De leraar praat een gedicht van een belangrijk dichter aan omdat het een belangrijk dichter is. Die leerlingen zeggen dan: 'Ala, het zal wel mooi zijn' en niet meer. Je moet dus zaken presenteren die

echt mooi zijn, waar men spontaan op reageert.

Al die verplichte literatuur moet weggedumpt worden of er moet later mee begonnen worden. Want die verplichte literatuur heeft natuurlijk ook zijn waarde. Maar ik vind dat literatuur spontaan moet aanspreken of helemaal niet. Als ik een boek ga lezen en ik kom er niet door, dan leg ik het weg. Ik lees niet verder. Ook klassieke muziek kan heel mooi zijn, maar je moet natuurlijk niet de houding hebben, dat dat het enige is en het einde van de wereld...

LEESHONGER

Om terug te komen op die kunstkritiek, die niet bestaat op het eiland. Ik heb ooit eens iemand van een plaatselijke krant bij mij gehad, en ze stelde als eerste vraag: 'Is het mogelijk mij eerst even snel te vertellen wat in je boek staat?' Want ze had het nog niet gelezen en wist amper wie ik was. Maar dat deed ik dus niet, waarop ze beledigd was. Maar ik zei: 'Nee, als je het niet gelezen hebt, ontbreekt ook de verdere basis om überhaupt te praten'.

In Suriname was er ook een journalist, die mij wel voor de televisie wilde hebben. Maar hij kwam er maar niet toe iets van mij te lezen. Nu, ik ben dus niet gegaan...

Het gebeurt ook wel, dat iemand geïnterviewd wordt. Je komt hem maanden later tegen en vraagt hem hoe hij het interview vond. Dan blijkt zo iemand het vaak niet gelezen te hebben,

Vervolg p. 7

vaak een kwestie van geringe geïnteresseerdheid. Kijk, ik lees interviews om te zien hoe ik heb geformuleerd. Je komt er door op nieuwe gedachten en allerlei zaken komen scherper voor je op te staan. Je kunt je verbeteren, en dat is natuurlijk erg belangrijk.

Ik heb de indruk dat de Curaçaose bevolking niet zoveel Nederlands leest, maar wel veel Papiamentu. Er is genoeg aanbod van Papiamentu en het is goedkoop. Er is een grote leeshonger, ofschoòn die niet literair gericht is. Ontspanning, dat is het voornamelijk.

GEESTELIJK PROCES

Maar het plezier en de werking die zit in het lezen van literatuur is nog voor een groot gedeelte verborgen. Het betreft slechts een kleine groep onder de bevolking, maar dat geldt wel voor ieder land. Dat lezen is een geestelijk proces. Het is iets subtiels. Daarnaast moet de lezer zich in het geschrevene kunnen herkennen en zich ermee kunnen identificeren. Domino- spelen, de schoen in de boom, dingen uit het normale dagelijkse leven; dat is wel wat anders dan het beschrijven van een verheven, puur mystieke gebeurtenis.

Het zegt mij dan ook erg veel dat mijn roman «Dubbelspel» practisch op iedere literatuur-eindexamen- lijst van de middelbare school prijkt. Dat zegt veel en ik ben er bijzonder blij mee. Het boek is weliswaar in het Nederlands geschreven, maar functioneert als het ware in het Papiaments. Het brengt een beetje die eigen sfeer de school binnen en gaat toevallig niet over een blanke, protestantse jongeman, die in een verloren ogenblik een paar beduimelde velletjes papier in een bureaula vindt en daar dan over begint te schrijven. «Dubbelspel» is ook wel het bewijs, dat literatuur iets n[illegible]r met de mensen te maken moet hebben. Dan wordt het gelezen...

Die gedichten- bundel «Stemmen uit Afrika»?... Ik lees hem zelf graag terug. Een tijdlang heb ik gedacht: 'Jezus, ben ik dat nou?'... Maar ik vind toch dat mij gelukt is iets te doen wat ik allang wilde. Met een heel bewuste stijlkeuze om een zeer speciale sfeer te brengen.

Het huidige streven naar Papiamentisering houdt natuurlijk geen Afrikanisering in. Zo'n uitspraak gaat ronduit te ver. Het Papiamentu was overigens altijd al geliefd. Maar pas in laatste instantie is de bevrijding van de taal nu in het onderwijs gekomen. En dat onderwijs is persé niet Afrikaans. Nee, totaal niet. Maar Papiamentu is wel identiteit weerspiegeld in de mensen, het eten, de zang en de dans. Cultureel erfgoed en allemaal Papiamentu!...

FLAUWEKUL

Wanneer bijvoorbeeld iemand als Stanley Brown in een Amigoe- interview zegt dat de mensen hier geen eigen identiteit hebben omdat men krulspelden insteekt en sokken draagt, dan stel ik daar de realiteit tegenover en zegt, zo'n opmerking is flauwekul! De mensen hebben problemen, de vrouwen hebben problemen, en dat is onder andere hun haar. Omdat er tot nu toe geen gemakkelijke middelen op de markt te vinden zijn om dat specifieke type haar te verzorgen. Dus de vrouw doet wat ze kan, maar imiteert het Europese haartype niet.

Ik geloof dat wanneer je het bekijkt, zwarte vrouwen waar dan ook ter wereld hetzelfde doen. In Amerika en in Afrika. Maar het kan als mode- verschijnsel zo weer om slaan, ik bedoel bijvoorbeeld die vlechtjes. Dat is iets wat ze vroeger ook al hadden. En het komt practisch veel beter uit met dit haar".

Frank Martinus Arion benadrukt: "Achter de Antilliaanse schrijvers die zich nog ten dele van het Nederlands bedienen zoals Marugg, Van Leeuwen en Martinus Arion zit niet veel meer in die taal. Ik vrees eigenlijk dat wij de laatsten zijn die ons talent primair in het Nederlands hebben ontwikkeld. Ik denk dat de tijden ernaar zijn dat zich talenten in het Papiamentu zullen ontwikkelen.

Het Nederlands is een moeilijke taal, die op de eilanden steeds slechter wordt gesproken. Daar had men op de scholen vijftien jaar geleden al problemen mee. En degenen die Nederlands geven, hebben nooit en te nimmer een oplossing kunnen geven om dit Nederlands meer overdraagbaar te maken voor de niet-moedertaal- spreker.

GROTE DENKERS

Dit heeft natuurlijk ook een didactisch element. Nederlands is nu eenmaal niet een taal die ook frequent aan buitenlanders wordt onderwezen zoals bijvoorbeeld het Frans. Daarnaast is via het Frans een unieke link met een cultuur van grote denkers. Je mag er dus best trots op zijn wanneer je Voltaire in zijn eigen, oorspronkelijke taal kunt lezen. Belangrijk is, dat men echter veel verder is in de leerwijze waarop men het Frans weet over te brengen.

Over de grammatica is meer nagedacht, terwijl uitgangspunt in de Nederlandse grammatica is, dat het een grammatica is voor moedertaal- sprekenden. In Parijs bezoek je als vreemdeling gewoon een cursus Frans aan de Sobonne. Die cursussen zijn er al jaren. Die traditie, het onderwijs van de eigen taal aan anderstaligen, is slechts een sporadisch verschijnsel in Nederland. En het ontbreekt aan specifieke hulpmiddelen.

Het is eerder: 'Waarom zijn ze zo stom om het niet te snappen?' Ik vind het dus jammer, dat men speciaal op de scholen het roer niet omgooit en nog steeds dezelfde moedertaal- methoden blijft gebruiken. Zelf heb ik, ik weet niet hoe dat bijvoorbeeld bij Tip Marugg zit, voordat ik goed Nederlands schreef alle twijfelpunten zelf eerst linguistisch uit moeten zoeken. Maar wij hebben goed Nederlands geleerd, omdat we wilden schrijven. En dan word je je eigen leermeester.

BUITENAARDS WEZEN

Ik hoop eigenlijk maar, dat er in het politieke beleid steeds meer ruimte wordt ingeruimd voor cultuur. Ik hoop dat er mensen zullen zijn of zullen opstaan die dat echt heel belangrijk vinden.

Indertijd, toen ik slechts af en toe op het eiland langskwam, toen was wel belangstelling voor mijn denkbeelden. Er kwamen althans meer mensen. Ik was als het ware een soort van buitenaards wezen, dat toevallig Curaçao aandeed. En dat wezen had toevallig ook nog een boek geschreven. De kritieken waren mij dus vooruit gelopen.

Maar die gezonde, continue culturele belangstelling heb je niet. De Papiamentse schrijvers lezen niet. Ze lezen ook niet van elkaar en vinden iedere keer opnieuw het wiel weer uit. Ook ontbreekt de push van hogerhand. Dat is het tragische. Nogmaals, daarnaast hoor je wel eens in verbazing: 'Hé, Frank leef je nog, we hebben al zo'n lange tijd niets van je gehoord'. Maar de link, de weinige ruimte die je hebt, het gebrek aan tijd, waarin je niet aan publiceren toekomt, wordt voor het gemak maar overgeslagen. Daar wordt niet bij stilgestaan.

Ik hoop dus maar dat de overheid meer ruimte zal scheppen. Zelf worstel ik er al vijfentwintig jaar mee om aan te tonen dat de creativiteit van bijvoorbeeld een econoom geënt moet zijn op literaire creativiteit. Kijk, ik schrijf ook net zo goed ingezonden stukken over olie, omdat ik mij ervoor interesseer. En ik geloof dat we nooit onze olie- problemen kunnen oplossen als we ons hart niet meer ontwikkelen..."

AMIGOE ZATERDAG 9 AUGUSTUS 1986

Un Don Juan in première gegaan

GISTERAVOND ging het nieuwste toneelstuk van Anthony Jamanika, "Un Don Juan" in première in de haast volle zaal van Centro Pro Arte. Wat een humoristisch stuk moest zijn waarin ook maatschappelijke problemen aan de orde komen, bleek een langdradig stuk met verbanden die niet altijd even duidelijk waren. Positieve punten waren het decor en het toneelspel van de hoofdpersonen.

Het stuk begint goed met de aankomst van een pasgetrouwde vrouw van middelbare leeftijd met haar nieuwe echtgenoot, een Italiaanse miljonair op Curacao. De miljonair wil een bank openen op het eiland. De dochter van de vrouw vertrouwt de Italiaan niet die in zijn blijdschap om de kennismaking met zijn aangetrouwde familie, iedereen die in zijn buurt komt met een lawine van kussen overstelpt. Nadat de dochter hem via een list uittest, blijkt hij toch te goeder trouw te zijn. Tot daar aan toe gaat het nog goed. Maar dan volgt een scène waarin bouwvakkers het nieuwe bankgebouw in elkaar zetten. Op zich heel apart, maar ontzettend langdradig, waardoor de maatschappij-kritische boodschap niet overkomt.

Na de pauze lijkt het even beter te gaan in scènes over het kantoorleven. Ook dat gaat echter op een gegeven moment de mist in, door het rekken van de scènes en de lange onderbrekingen ertussen, waardoor het verhaal niet oploopt naar een hoogtepunt en de verbanden met de vorige bedrijven kwijtraken.

Positieve punten in het stuk waren het goed verzorgde decor en de over het algemeen goede toneelspel van de spelers. Om van een toneelstuk een succes te maken, is er echter meer voor nodig.

MdF

De BEURS Zaterdag 9 augustus 1986

UNA verzorgt Pierre Lauffer- bibliografie

WILLEMSTAD — Medio deze maand organiseert de Universiteit van de Nederlandse Antillen enkele aktiviteiten gecentreerd rond de persoon van Pierre Lauffer die als schrijver en dichter zoveel betekenis heeft gehad voor onze literatuur, cultuur en papiamentse taal.

Zoals enige tijd geleden door de Bibliotheek van de UNA' inzonderheid mw. Maritza Eustatia een Cola Debrot-bibliografie is samengesteld, zo heeft de bibliotheek nu een Pierre Lauffer-bibliografie verzorgd. Het eerste exemplaar daarvan zal op vrijdagavond 15 augustus aangeboden worden aan Gouverneur Dr. René Römer tijdens een bijzondere bijeenkomst in de Aula, die om 20.30 begint.

Concert

Na de aanbieding van de Pierre Lauffer-bibliografie zal een concert plaatsvinden getiteld "Werken van Livio Hermans, geinspireerd op gedichten van Pierre Lauffer", uit te voeren door Livio Hermans, piano en Frank Davelaar en Barbara Newton (zang.) Dit concert zal rond 21 uur beginnen en tot ongeveer 22.30 uur duren.

Voordracht

Op de zondag daaropvolgend, 17 augustus zal, in het kader van de Cola Debrot-voordrachten, een voordracht verzorgd worden door de heer Jules Marchena, die zal spreken o[...] Pierre Lauffer en dien lite[...] re werk. Deze voordracht begint om 11 uur en zal om 12 uur afgelopen zijn.

AMIGOE VRIJDAG 8 AUGUSTUS 1986

Festival jaren 50 kost eiland 35.000

WILLEMSTAD — Het eilandgebied heeft 35 duizend gulden uitgegeven aan het Vijftiger- Jaren Festival. De rest van de totale begroting van 140 duizend gulden komt van het bedrijfsleven en andere instellingen zoals Sticusa, en de ontwikkelingsbank.

Gedeputeerde van Cultuur Angel Salsbach kon zijn lachen bijna niet bedwingen toen hem vanmorgen gevraagd werd of geruchten dat het festival de belastingbetaler 200 duizend gulden heeft gekost op waarheid berusten. De dienst Cultuur en het Toeristenbureau hebben samen 35 duizend gulden op een rekening gezet voor het festival, aldus de gedeputeerde. Zelfs de totale begroting was maar 140 duizend gulden, zo zei hij. Hoewel Salsbach de eindafrekening nog moet krijgen verzekerde hij dat het eilandgebied niet meer besteed heeft dan was afgesproken.

De rest is voor een groot deel bijeengebracht door de particuliere sector, die door donaties en het beschikbaar stellen van faciliteiten een groot deel van de kosten gedekt heeft. Zo heeft de ALM bijgedragen met het transport van artiesten die uit het buitenland moesten komen. Salsbach antwoordde niet op de opmerking dat kosten voor het Caribbean Hotel uiteindelijk toch voor rekening komen van het eilandgebied dat de verliezen van het hotel dekt. Door de dienst Cultuur en het Toeristenbureau is 35 duizend gulden beschikbaar gesteld, zo benadrukte hij, en niet meer dan dat.